

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IV kadencja
Komisja Gospodarki
GOS-020-3-2003

Druk nr 2162
Warszawa, 16 września 2003 r.

Pan
Marek Borowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu, Komisja Gospodarki wnosi projekt ustawy:

**- o zmianie ustawy o zwalczaniu
nieuczciwej konkurencji oraz ustawy
o kredycie konsumenckim.**

Do reprezentowania Komisji w pracach nad projektem ustawy został upoważniony poseł Adam Szejnfeld.

Przewodniczący Komisji

(-) Adam Szejnfeld

USTAWA
z dnia2003 r.

**o zmianie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji oraz ustawy o kredycie
konsumentkim**

Art. 1.

W ustawie z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. Nr 47, poz. 211, z 1996 r. Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 88, poz. 554, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 2000 r. Nr 29, poz. 356 i Nr 93, poz. 1027 oraz z 2002 r. Nr 126, poz. 1068, Nr 126, poz. 1071 i Nr 129, poz. 1102) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 3 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„Art. 3. 2. Czynami nieuczciwej konkurencji są w szczególności: wprowadzające w błąd oznaczenie przedsiębiorstwa, fałszywe lub oszukańcze oznaczenie pochodzenia geograficznego towarów albo usług, wprowadzające w błąd oznaczenie towarów lub usług, naruszenie tajemnicy przedsiębiorstwa, nakłanianie do rozwiązania lub niewykonania umowy, naśladownictwo produktów, pomawianie lub nieuczciwe zachwalanie, utrudnianie dostępu do rynku, przekupstwo osoby pełniącej funkcję publiczną, a także nieuczciwa lub zakazana reklama, organizowanie systemu sprzedaży lawinowej oraz prowadzenie i organizowanie działalności w systemie konsorcyjnym.”

2) po art. 17 d dodaje się art. 17 e w brzmieniu:

„ Art. 17 e. 1. Czynem nieuczciwej konkurencji jest prowadzenie działalności gospodarczej polegającej na zarządzaniu mieniem gromadzonym w ramach grupy z udziałem konsumentów utworzonej w celu finansowania zakupu rzeczy ruchomych lub nieruchomości na rzecz uczestników grupy (system konsorcyjny).

2. Czynem nieuczciwej konkurencji jest również organizowanie grupy z udziałem konsumentów w celu finansowania zakupów w systemie konsorcyjnym, o którym mowa w ust. 1.

3. Nie stanowi czynu nieuczciwej konkurencji działalność, o której mowa w ust. 1 lub 2, jeżeli wykonywana jest na podstawie przepisów ustaw wyraźnie określających warunki jej podejmowania lub prowadzenia oraz zgodnie z tymi warunkami.

3) po art. 24 a dodaje się art. 24 b w brzmieniu:

„Art. 24 b. 1. Kto, wbrew warunkom określonym w ustawie, prowadzi działalność gospodarczą, polegającą na zarządzaniu mieniem gromadzonym w ramach grupy z udziałem konsumentów w celu finansowania zakupów w systemie konsorcyjnym, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

2. Tej samej karze podlega, kto, wbrew warunkom określonym w ustawie, organizuje grupę konsumentów, o której mowa w ust. 1.

3. Jeżeli wartość mienia zgromadzonego w celu finansowania zakupów w systemie konsorcyjnym przekracza tysiącrotną wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalanego na podstawie przepisów odrębnych, sprawca czynu określonego w ust. 1 lub 2, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.”.

4) art. 27 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„Art. 27. 2. Z żądaniem ścigania przestępstwa przewidzianego w art. 24 b mogą wystąpić także podmioty, o których mowa w art. 19 ust. 1.”

4) po art. 27 ust. 2 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„Art. 27. 3. Z żądaniem ścigania wykroczenia przewidzianego w art. 25 mogą wystąpić także podmioty, o których mowa w art. 19 ust. 1.”

Art. 2.

1. W okresie dwóch lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy przedsiębiorcy prowadzący działalność określoną w art. 17 e ust. 1 lub 2 dostosują się do wymogów ustaw, o których mowa w art. 17 e ust. 3.
2. Przedsiębiorcy prowadzący działalność określoną w art. 17e ust. 1 lub 2, w okresie o którym mowa w ust. 1, nie mogą zawierać z konsumentami umów o przystąpienie do systemu konsorcyjnego, chyba że spełnią warunek określony w tym przepisie.
3. Przepis art. 17 e stosuje się do umów zawartych przed wejściem w życie ustawy po upływie terminu, o którym mowa w ust. 1.

Art. 3

1. W ustawie z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 100, poz. 1081) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) skreśla się art. 2 ust. 2 pkt 6;
- 2) skreśla się art. 4 ust. 4;
- 3) skreśla się art. 7;
- 4) skreśla się załącznik nr II

2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Wprowadzenie.

System argentyński przypomina swoim działaniem znany z czasów PRL system przedpłat, lecz nie opiera się w zasadzie na żadnej regulacji prawnej. Tym bardziej niepokojącym zjawiskiem, obserwowanym w ostatnim okresie, jest pojawianie się na polskim rynku coraz większej ilości firm prowadzących działalność polegającą na organizowaniu i zarządzaniu systemami konsorcyjnymi z udziałem konsumentów (system argentyński). W porównaniu np. z latami 90 kiedy istniało tylko kilka takich spółek (oferujących nabycie samochodu w ramach udziału w konsorcjum) wzrost ten jest widoczny - obecnie jest ich już kilkadziesiąt. Niestety praktyka wskazuje, że z działalnością takich firm nieodłącznie wiążą się różnego rodzaju nieprawidłowości i nadużycia, których konsekwencje ponoszą jedynie konsumenci - uczestnicy konsorcjów. Tylko w tym roku na przykład, do UOKiK wpłynęło ok. 100 spraw tego typu. W latach 2001 oraz 2002 było ich ponad 200. Niestety, prawo polskie nie zawiera przepisów prawnych bezpośrednio regulujących zagadnienia konsorcyjnych systemów sprzedaży towarów lub oferowania usług, natomiast istniejące przepisy, np. prawo bankowe, są nagminnie łamane, a jeszcze częściej obchodzone w sposób utrudniający dochodzenie swoich roszczeń przez poszkodowanych. Bardzo liczne doniesienia o patologicznych przypadkach są zgłaszane do UOKiK, ale również powiatowym rzecznikom konsumentów i organizacjom konsumenckim oraz do Policji, Prokuratury, a także do Rzecznika Praw Obywatelskich.

Większość firm, o których mowa, ma charakter ogólnopolski i tworzy regionalne oddziały. Cechą charakterystyczną części tego typu przedsiębiorstw jest ich krótki żywot – znikają one z rynku bądź ulegają przekształceniom i tym samym praktycznie uniemożliwiają konsumentom możliwość dochodzenia roszczeń. Bardzo często się zdarza, że po uiszczeniu opłaty wstępnej i podpisaniu umowy wprowadzony w błąd klient czeka na przydział przedmiotu umowy. Gdy przedsiębiorca długo się nie odzywa, konsument próbuje się z nim skontaktować, lecz najczęściej otrzymuje adnotacje, że adresat wyprowadził się bez wskazania nowego miejsca siedziby lub że punkt sprzedaży został zlikwidowany.

Wskazać należy, że sprawy skierowane do prokuratur zwykle kończą się umorzeniem postępowania lub odmową jego wszczęcia - prokuratorzy najczęściej wskazują na cywilnoprawny aspekt sprawy i na właściwość sądów cywilnych. W sądach natomiast sprawy te ciągną się latami. Obecnie przed Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów toczy się ponad 30 postępowań przeciwko firmom działającym w systemie argentyńskim, lecz z uwagi na formalne wymogi oraz stosunkowo długi okres trwania postępowań nie przynoszą natychmiastowych efektów. Firmy w trakcie postępowania nadal zawierają nowe umowy i stosują nierzetelne praktyki handlowe lub likwidują się ze szkodą dla konsumentów.

Charakterystyka "systemu argentyńskiego".

System argentyński polega na samofinansowaniu się w ramach utworzonej grupy. Oznacza to, że grupa osób podpisuje stosowną umowę wpłacając określoną sumę pieniędzy stając się tym samym uczestnikami systemu. Z tej kwoty część zyskuje firma (organizator konsorcjum) - na pokrycie kosztów administracyjnej obsługi grupy oraz realizacji zysku - pozostałe zaś mogą być przeznaczone na udzielanie pożyczek członkom systemu. Procedura przyznawania pożyczek jest powtarzana najczęściej w terminach miesięcznych, aż do zakończenia tzw. planu ratalnego. Nietrudno zauważyć, że ostatni członkowie systemu,

którzy otrzymają pożyczki sami je sobie sfinansują. Nie można przy tym wykluczyć, że pożyczka nie zostanie udzielona nigdy, nawet po długim oczekiwaniu i wpłacaniu składek - ilość pozostałych w grupie środków może bowiem okazać się niewystarczająca.

Comiesięczny przydział produktu odbywa się zgodnie z procedurą przewidzianą w podpisywanej umowie. Ustalenie kolejności przyznania pożyczki lub produktu, tzw. asygnaty, odbywa się na trzy sposoby:

- system punktacji,
- system deklaracji udziału u własnego,
- system losowania.

System punktacji polega na przyznaniu przez firmę asygnaty osobie posiadającej największą ilość punktów. Punkty otrzymuje się za ilość wpłaconych rat. System deklaracji udziału własnego polega na zadeklarowaniu przez uczestnika ile rat jest on w stanie zapłacić wcześniej niż wynika to z umówionego planu. Im więcej może zapłacić, tym większą zyskuje szansę na otrzymanie produktu. System losowania polega natomiast na wybraniu osoby drogą losową, najczęściej w sytuacji, gdy kilku lub wszyscy uczestnicy mają taką samą ilość punktów lub zadeklarują identyczny udział własny.

Zadania organizatora konsorcjum ograniczone są w zasadzie do:

- zorganizowania grupy, czyli zawarcia umów z określoną liczbą osób,
- zbierania i przechowywania wpłaconych składek (opłat),
- przeprowadzenia procedur przydziału produktu jednej z osób uczestniczących w systemie,
- ewentualne rozdzielenie pozostałych środków finansowych po wygaśnięciu umów.

Organizator konsorcjum pełni rolę administratora (zarządcy) systemu pobierającego z tego tytułu wynagrodzenie w postaci różnego rodzaju opłat administracyjnych, opłat wstępnych itp., nie biorąc najczęściej odpowiedzialności za ewentualne nieprawidłowości.

Organizujące systemy konsorcyjne firmy podzielić można w zasadzie na dwa rodzaje. Do pierwszego zaliczy te, które oferują sfinansowanie zakupu określonego produktu (towaru), najczęściej samochodu, do drugiego te, które oferują pożyczki gotówkowe. W odniesieniu do drugiej grupy, oprócz kwestii wprowadzania w błąd konsumentów i wiążących się z tym nadużyć, podnieść należy także kwestię prowadzenia działalności – kredytowej bez stosownych zezwoleń. Naruszenie prawa bankowego dotyczy firm oferujących pożyczki pieniężne. Dodatkowo wskazać należy, że firmy te w zasadzie zawsze udzielają faktycznie kredytów, niezależnie od tego czy występuje to pod nazwą produkt, towar, rzecz itp. (wydaje się, że w tym wypadku uzasadnieniem dla takiego sposobu określenia umowy jest dążenie do osłabienia wrażenia, że firma prowadzi działalność, na którą wymagane jest zezwolenie). Działalność kredytowa polega bowiem na gromadzeniu środków pieniężnych innych osób w celu udzielania kredytów, pożyczek lub obciążania środków ryzykiem w inny sposób. Na fakt gromadzenia środków wskazywać mogą już same postanowienia ogólnych warunków umów mówiące o możliwości dokonywania więcej niż jednej wpłaty miesięcznie, termin przewidziany dla utworzenia grupy - najczęściej 360 dni, przeniesienie tzw. asygnaty na miesiąc następny w przypadku niewystarczających na ten cel środków pieniężnych w danym miesiącu, itd.

Art. 171 ust. 1 ustawy - Prawo bankowe (Dz. U. z 1997 r. Nr 140 poz. 939 z zm.) ustala sankcję wobec podmiotów prowadzących bez zezwolenia działalność polegającą na gromadzeniu środków pieniężnych innych osób w celu udzielania kredytów, pożyczek pieniężnych lub obciążania ryzykiem tych środków w inny sposób. Przydzielanie przez poszczególne firmy zestawów kwotowych uczestnikom organizowanego systemu nie następuje ze środków własnych firmy, ale z funduszy tworzonych przez wpłatę rat członków grupy. Ponadto, środki gromadzone poprzez wpłaty członków grupy obciążone są ryzykiem braku zwrotu.

Jeżeli chodzi o bezpieczeństwo wpłacanych środków, należy zwrócić uwagę, że generalnie system ten jest korzystny tylko dla pewnej grupy uczestników, czyli dla tych, którzy dostaną pożyczkę najwcześniej. Zauważyć przy tym warto, że najtańsza pożyczka trafi do najbardziej zamożnych - tych, którzy wpłacą największą liczbę rat (osoby te w praktyce pokryją własnymi pieniędzmi największą część pożyczki). Najmniej zamożni natomiast płacą raty (lokują co miesiąc pieniądze) nie otrzymując odsetek. Po pewnym czasie mogą otrzymać pożyczkę w wysokości takiej samej lub mniejszej niż suma wpłaconych rat. W skrajnych przypadkach mogą nie otrzymać jej w ogóle. Bezpieczeństwo tego rodzaju lokaty zależy bowiem od uczciwości i zdolności do spłacania pożyczki uczestników systemu, którzy już pożyczki dostali. Jeżeli przestaną je spłacać może dojść do niewypłacalności organizatora konsorcjum. Organizatorzy systemu konsorcyjnego zaś nie biorą odpowiedzialności za takie przypadki. Natomiast rezygnacja z uczestnictwa w systemie łączy się z określonymi kosztami, podobnie jak zaprzestanie wpłacania składek, które upoważnia firmę (organizatora systemu konsorcyjnego) do wykluczenia osoby z systemu. Postanowienia umów przewidują, że osoba, która zrezygnowała z uczestnictwa w systemie lub została zeń wykluczona otrzyma zwrot wniesionych przez nią rat podstawowych (czyli bez opłat administracyjnych, opłat wstępnych, po potrąceniu kar umownych itp., które zatrzymuje firma) po zakończeniu planu ratalnego grupy. Likwidacja grupy następuje najczęściej w terminie 3 miesięcy po zrealizowaniu planu ratalnego. Nie ma przy tym pewności, czy zwrot rat rzeczywiście nastąpi i w jakiej wysokości. Zależy to od tego, czy po likwidacji grupy pozostanie wystarczająca ilość funduszy. [Ewentualne pozostałe fundusze firma przeznaczona w pierwszej kolejności na pokrycie strat powstałych w grupie, resztę rozdziela pomiędzy członków, którym nie został przyznany towar lub pożyczka, a którzy zrezygnowali z uczestnictwa w systemie lub zostali ze wykluczeni. Jeżeli środkami takimi firma dysponować nie będzie, uczestnicy nie otrzymają wpłaconych rat.]

W 80% zgłaszanych skarg do rzeczników powiatowych lub bezpośrednio do UOKiK konsumenci informują, że nie byli świadomi lub zostali wprowadzeni w błąd co do istoty umowy jaką podpisują. Klienci zapewniani są o możliwości nabycia rzeczy w systemie ratalnym lub otrzymania kredytu (pożyczki). Zapewniani są najczęściej, że towar lub środki pieniężne otrzymają w terminie od 1 do 3 miesięcy. Ponadto, coraz więcej firm wprowadziło do umowy postanowienie o możliwości odstąpienia w ciągu kilku (najczęściej 3 – 7) dni. W związku z tym, przedstawiciele firmy informują klientów, że kilka dni temu firma miała specjalną promocję. Niestety właśnie się skończyła. W drodze jednak wyjątku istnieje możliwość podpisania umowy z datą wsteczną, tak aby ową promocją zostać objętym. W efekcie podpisania umowy z datą wsteczną klient traci możliwość odstąpienia od umowy. Termin odstąpienia mija bowiem w dniu podpisania umowy.

O stałej, zamierzonej wręcz praktyce wprowadzania w błąd świadczy może liczba osób, które przedstawiają te samą wersję procedur stosowanych przez organizatorów konsorcjów. Powtarzającym się motywem jest kwestia zapewnienia przez pracownika firmy o tym, że towar (pieniądze) zostaną przekazane w ciągu najbliższego czasu - tygodnia, miesiąca...

Konsumenci wskazują również na problemy z ostatecznym rozliczeniem z firmami działającymi w systemie konsorcyjnym. W przeważającej liczbie przypadków dotyczy to osób, które zrezygnowały z uczestnictwa w systemie w trakcie jego trwania bądź zostały z niego wykluczone w skutek zalegania z płatnością rat. Na zwrot rat podstawowych, bez waloryzacji, trzeba czekać najczęściej kilka lat.

Rozwiązania przewidziane w UE oraz w niektórych krajach

W większości krajów Unii Europejskiej sprzedaż oraz udzielanie kredytów w tzw. "systemie argentyńskim" nie jest znanym zjawiskiem i nie stanowi problemu, a w związku z tym nie jest przedmiotem szczególnych regulacji. W niektórych jednak krajach działalność ta jest bezpośrednio lub pośrednio uznana za niezgodną z prawem, na przykład w Austrii, Francji, Niemczech, czy Włoszech. Zasady działalności w systemie argentyńskim wydają się również niezgodne z przepisami prawa Irlandii, Szwecji, Danii, Finlandii i Wielkiej Brytanii.

Kwestie dotyczące kredytów konsumenckich w państwach Unii Europejskiej regulowane są przepisami Dyrektywy Rady 87/102/EWG z 22 grudnia 1986 r. w sprawie harmonizacji ustaw i przepisów wykonawczych Państw Członkowskich dotyczących kredytów konsumenckich (wraz ze zmianami wprowadzonymi przez Dyrektywę Rady 90/88/EWG i Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 98/7/WE).

Dyrektywa 87/102/EWG dotyczy umów o kredyt konsumencki. Nie reguluje ona jednak zagadnień kredytów konsumenckich udzielanych przez konsorcja kapitałowe w tzw. systemie argentyńskim. Zgodnie z art. 1 ust. 2(b) - "kredytodawca" oznacza osobę fizyczną lub osobę prawną, lub grupę takich osób, która udziela kredytu w ramach wykonywanego zawodu, natomiast zgodnie z art. 1 ust. 2(c) - "umowa o kredyt" oznacza umowę, za pomocą której kredytodawca udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi kredytu w formie płatności odroczonej, zaliczki lub innej, podobnej usługi finansowej.

Biorąc pod uwagę przepisy Dyrektywy w sprawie kredytów konsumenckich należy stwierdzić, iż prawo wspólnotowe nie reguluje tej kwestii, głównie chyba z powodu braku tego zjawiska w krajach "piętnastki", ale jednocześnie dopuszcza ograniczenie lub zakazanie ich funkcjonowania (art. 15 dyrektywy stwierdza, że państwa członkowskie mogą zachować lub przyjąć bardziej rygorystyczne postanowienia w celu ochrony konsumentów, zgodnie ze zobowiązaniami wynikającymi z Traktatu, ponadto w preambule dyrektywy stwierdza się, iż "konsument powinien otrzymywać stosowną informację o warunkach i kosztach kredytu oraz o swoich zobowiązaniach").

Prawo niektórych państw europejskich.

Włochy

"Systemy argentyńskie" nie mogą działać w świetle włoskiego Prawa Bankowego. Art. 11 tej ustawy mówi, iż "osoby inne niż banki nie mogą angażować się w publiczną zbiórkę funduszy". Jedyne odstępstwo od tej zasady zawarte jest w art. 155, który mówi, że "osoby inne niż banki, działające na rynku w momencie wejścia w życie tej regulacji, które na bazie "bez zysku" (non-profit) i tradycyjnie zbierające małej wielkości fundusze oraz udzielające niewielkich pożyczek, mogą kontynuować swoją działalność, biorąc pod uwagę ich marginalny charakter." Można więc uznać, iż we Włoszech "systemy argentyńskie" są zabronione.

Francja

"Systemy argentyńskie" mogłyby zostać uznane za nielegalne na podstawie francuskich regulacji dotyczących loterii oraz działalności kredytowej. W przypadku "systemów argentyńskich" można uznać, iż jest to rodzaj loterii, gdyż tylko wybrani wygrywają "szczęśliwy los" i dostają towary natomiast pozostali członkowie systemu wnoszą regularne opłaty, bez gwarancji otrzymania towaru lub usługi. System ten nie mógłby być uznany za operację kredytową również w świetle prawa francuskiego, gdyż nie stanowi on

zapłaty za otrzymany towar lub usługę (większość członków systemu nie otrzymuje towaru lub usługi, a jedynie jest zobowiązana do wnoszenia opłat). W świetle powyższego można uznać, iż "systemy argentyńskie" są we Francji zakazane.

Austria

Prawo Bankowe - paragraf 1(1); 1(1)3 określają ściśle jakie zadania spełnia instytucja bankowa (w tym udzielanie kredytów). Zgodnie z art. 1 § 95 ust. 4 ustawy Prawo Bankowe "zabronione jest prowadzenie działalności związanej z prowadzeniem wkładów pieniężnych, jeżeli przeważająca część osób dokonujących wkładów ma roszczenie prawne do tego, że z tych wkładów zostanie im udzielona pożyczka lub zostaną im przekazane pieniądze na kredyt przedmiotowy; przepis ten nie dotyczy budowlanych kas oszczędnościowych w zakresie prowadzonej przez nich działalności dotyczącej oszczędności na cele mieszkaniowe". Na tej podstawie można uznać, iż "systemy argentyńskie" są w Austrii zabronione.

Niemcy

"Systemy argentyńskie" wydają się nie być znane, ale w odniesieniu do występującego u nas zjawiska mogłyby mieć odniesienie następujące ustawy: "Hausturgeschafte" oraz "Hausturwiderrufsgesetz", a także ustawa o instytucjach i transakcjach kredytowych, która w § 3 pkt 2 mówi: "zabronione jest przyjmowanie kwot pieniężnych, jeżeli przeważająca część wpłacających rości sobie prawo do tego, by została im z tych kwot pieniężnych udzielona pożyczka lub zostały przekazane im kredyty na towary; przepis ten nie dotyczy budowlanych kas oszczędnościowych". Na tej podstawie można uznać, iż "systemy argentyńskie" są w Niemczech zabronione.

Irlandia

Systemy argentyńskie naruszają przepisy Ustawy z 1978 r. w sprawie informowania konsumentów (punkty 1-8); Ustawy z 1980 r. o sprzedaży towarów i świadczeniu usług (w szczególności rozdział I część 3 oraz rozdział II część 9-24 i rozdział IV część 39- 42) oraz Ustawy z 1980 r w sprawie sprzedaży piramidowej. Na tej podstawie należy uznać je za niezgodne prawodawstwem Irlandii.

Szwecja, Dania.

"System argentyński" nie jest znany w tych krajach, lecz gdyby istniał taka działalność byłaby w sprzeczności, na przykład ze szwedzką ustawą o marketingu (Marketing law) oraz duńską ustawą o instytucjach kredytowych.

Wielka Brytania

Nie istnieją przepisy regulujące wprost argentyński system sprzedaży, gdyż działalność ta w zasadzie nie jest znana. Gdyby jednak system ten istniał naruszałby następujące regulacje: legislacja dotycząca Przedsięwzięć Handlowych jako forma sprzedaży piramidowej (przepisy te składają się z następujących aktów prawnych: Fair Trading Act 1973, Trading Schemes Act 1996, the Trading Schemes (Exclusion) Regulations 1997 and the Trading Schemes.

Reasumując, należy stwierdzić, iż działalność w systemie argentyńskim w niektórych krajach jest zabroniona lub tam, gdzie nie jest znana i gdzie nie ma szczegółowych regulacji dotyczących działalności tego rodzaju istnieją jednak przepisy, na podstawie których, system argentyński można by uznać za niezgodny z prawem tych krajów.

Cel ustawy i podstawowe założenia.

Celem ustawy jest realizacja konstytucyjnej zasady ochrony konsumentów zawartej w art. 76 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Ustawa zmierza do delegalizacji działalności niezgodnej z przepisami polskiego systemu prawnego, a polegającej na zarządzaniu mieniem gromadzonym w ramach grupy z udziałem konsumentów utworzonej w celu finansowania zakupu rzeczy ruchomych lub nieruchomości. Dotyczy to również aktywności polegającej na organizowaniu grup w celu finansowania zakupów, co stanowi niejako etap wstępny przed faktycznym zarządzaniem mieniem gromadzonym w ramach utworzonej już grupy z udziałem konsumentów. Wprowadzona w art. 17e ust. 1 i 2 ustawy definicja systemu konsorcyjnego dotyczy działalności przedsiębiorców w tzw. systemie argentyńskim.

Warunkiem delegalizacji działalności zarządców i organizatorów systemów konsorcyjnych jest uznanie ich działalności za czyn nieuczciwej konkurencji, przy czym nie będzie go stanowić działalność zarządcy lub organizatora konsorcjum wykonywana na podstawie ustaw wyraźnie określających warunki jej działania (art. 17e ust. 3). Przykładem odrębnych regulacji, do których odwołuje się proponowana norma jest ustawa o spółdzielniach mieszkaniowych, ustawa – prawo spółdzielcze czy ustawa o spółdzielczych kasach oszczędnościowo – kredytowych, które przewidują prawno-organizacyjne formy dla współdziałania podmiotów w celu pozyskania określonego dobra.

Konsekwencją delegalizacji jest penalizacja prowadzenia lub organizowania systemów konsorcyjnych wbrew warunkom ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (art. 24b ust. 1-3).

Zgodnie z założeniami projektu przedsiębiorcy zarządzający lub organizatorzy system konsorcyjny będą zobowiązani do dostosowania działalności do wymogów ustaw (art. 2 ust. 1) w okresie dwóch lat. Ponadto w tym okresie przedsiębiorca prowadzący działalność w systemie konsorcyjnym nie będzie mógł zawierać z konsumentami umów o przystąpieniu do systemu. Proponowana norma powinna zapobiec ewentualnym dalszym patologiom związanym z działalnością systemów konsorcyjnych, polegającym na realizacji bieżących zobowiązań zarządcy lub organizatora systemu konsorcyjnego ze środków nowych członków systemów i tworzeniu tym samym swego rodzaju piramid finansowych.

Przepis art. 2 ust. 3 przesuwają o dwa lata termin stosowania przepisów ustawy do umów zawartych przez dniem wejścia w życie projektowanej ustawy.

Właściwe jest także przeprowadzenie odpowiednich zmian w ustawie o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji w związku z dodaniem ww. działania wypełniającego znamiona czynu nieuczciwej konkurencji (art. 1 pkt 1 oraz art. 1 pkt 4) oraz wykreślenie w ustawie o kredycie konsumenckim przepisów, które zgodnie z założeniem ustawodawcy miały odnosić się do działalności przedsiębiorców w tzw. systemie argentyńskim (art. 3).

Ocena skutków regulacji

Wdrożenie projektu ustawy nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa. Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Warszawa, 10 października 2003 r.

Pan
Marek Borowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
o zgodności przedstawionego komisyjnego projektu ustawy o zmianie
ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji oraz ustawy o kredycie
konsumenckim z prawem Unii Europejskiej

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. - Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2002 r. Nr 23, poz. 398) sporządza się następującą opinię:

I. Przedmiot projektu ustawy

Przedstawiony komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji oraz ustawy o kredycie konsumenckim ma na celu uznanie za czyn nieuczciwej konkurencji i zakazanie (z wyjątkiem przypadków określonych w odrębnych przepisach) prowadzenia działalności gospodarczej polegającej na zarządzaniu mieniem gromadzonym w ramach grupy z udziałem konsumentów utworzonej w celu finansowania zakupu rzeczy ruchomych lub nieruchomości na rzecz uczestników grupy (jest to działalność powszechnie nazywana systemem argentyńskim).

Powiązane są z tym projektowane zmiany w ustawie o kredycie konsumenckim, które zmierzają do usunięcia umowy zawieranej w tzw. systemie argentyńskim spośród katalogu umów uznawanych za kredyt konsumencki.

II. Stan prawa wspólnotowego materii objętej projektem ustawy

Prawo wspólnotowe nie zawiera regulacji, które odnosiłyby się bezpośrednio do przedmiotu projektu ustawy. Należy jednak przywołać przepis

art. 153 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE), stosownie do którego, *dążąc do popierania interesów konsumentów i zapewnienia wysokiego poziomu ochrony konsumentów Wspólnota przyczynia się do ochrony (...) interesów gospodarczych konsumentów, jak również wspierania ich prawa do informacji, edukacji i organizowania się w celu zachowania ich interesów.* Przepis ten nakazuje również uwzględniać wymogi ochrony konsumentów przy określaniu i urzeczywistnianiu innych polityk i działań Wspólnoty.

Zagadnienia dotyczące udzielania kredytów konsumenckich reguluje ponadto dyrektywa Rady z 22 grudnia 1986 r. **87/102/EWG** w sprawie zbliżania ustaw, przepisów wykonawczych i praktyk administracyjnych państw członkowskich dotyczących kredytu konsumenckiego (O.J. L 42, s. 48, z późniejszymi zmianami).

Dyrektywa nie zawiera odrębnych regulacji dotyczących kredytów udzielanych w tzw. systemie argentyńskim, ale z analizy ogólnych pojęć używanych przez dyrektywę można wyciągnąć wniosek, że jej przepisy obejmują również taką formę kredytu. Stosownie do art. 1 ust. 2 pkt. b) kredytodawcą może być osoba fizyczna lub prawna lub grupa takich osób, która udziela kredytu w ramach prowadzonej działalności handlowej lub gospodarczej lub w ramach wykonywanego zawodu, natomiast według art. 1 ust. 1 pkt. c) umowa o kredyt oznacza umowę za pomocą której kredytodawca udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi kredytu w formie odroczonej płatności, pożyczki lub innej podobnej usługi finansowej.

Także przepis art. 2 dyrektywy nie wyłącza kredytów udzielanych w tzw. systemie argentyńskim spod zakresu jej regulacji. Należy jednak zwrócić uwagę na przepis art. 12 ust. 1 dyrektywy, który stanowi m.in., że kredytodawcy lub osoby oferujące organizowanie zawarcia umowy kredytowej powinny uzyskiwać zezwolenia na prowadzenie takiej działalności (z obowiązku tego mogą być wyłączone instytucje finansowe działające na podstawie dyrektywy w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności kredytowej). Ponadto, art. 15 dyrektywy zezwala państwom członkowskim na utrzymanie lub wprowadzenie postanowień idących dalej niż to przewiduje dyrektywa, w celu ochrony konsumentów, pod warunkiem, że postanowienia te będą zgodne z obowiązkami państw członkowskich wynikających z TWE.

III. Układ Europejski

Układ Europejski w art. 68 nakłada na Polskę ogólny obowiązek zbliżania polskiego prawa do prawa wspólnotowego, natomiast przepis art. 69 Układu wprost wymienia ochronę konsumentów jako jedną z dziedzin objętych obowiązkiem dostosowawczym.

IV. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa wspólnotowego i postanowień Układu Europejskiego

Autorzy projektu ustawy twierdzą, że udzielanie kredytów w tzw. systemie argentyńskim, zwanym również systemem konsorcyjnym, często prowadzi do nadużyć i wprowadzania w błąd konsumentów.

Działalność taka może mieć również formę, która będzie niezgodna z art. 5 ustawy Prawo bankowe (Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, ze zmianami) i art. 12 ust. 1 dyrektywy **87/102/EWG** – chodzi o udzielanie kredytów bez stosownego zezwolenia lub upoważnienia ustawowego.

Projektowane przepisy, które zmierzają do zakazania działalności polegającej na udzielaniu kredytów w tzw. systemie argentyńskim – co do zasady - nie są sprzeczne z prawem wspólnotowym, w szczególności z art. 15 dyrektywy Rady **87/102/EWG**, który zezwala na ograniczenia w zakresie udzielania kredytów konsumenckich z uwagi na ochronę konsumentów.

Należy jednak zgłosić uwagi do dwóch przepisów.

Art. 3 ust. 1 pkt. 4 opiniowanego projektu ustawy jest błędnie sformułowany, gdyż ustawa o kredycie konsumenckim zawiera tylko jeden załącznik. Z kontekstu wynika, że prawdopodobnie autorom projektu chodziło o punkt II załącznika do ustawy, gdyż właśnie ten fragment załącznika dotyczy kredytów udzielanych w tzw. systemie argentyńskim.

Wątpliwości budzi również propozycja skreślenia całego **art. 7 ustawy o kredycie konsumenckim**. Przepis ten definiuje całkowity koszt każdego kredytu, a nie tylko kredytu udzielanego w tzw. systemie argentyńskim (którego dotyczy art. 2 ust. 2 pkt. 6 ustawy o kredycie konsumenckim). Wykreślenie tych fragmentów art. 7, które dotyczą kredytów udzielanych w systemie argentyńskim byłoby prostą konsekwencją pozostałych zmian i pozwalałoby zachować zgodność projektowanej ustawy z prawem wspólnotowym. Natomiast wykreślenie całego art. 7 z ustawy o kredycie konsumenckim oznacza wykreślenie z niej definicji kluczowego pojęcia jakim jest całkowity koszt kredytu.

Należy zaznaczyć, że pojęcie całkowitego kosztu kredytu jest zdefiniowane w art. 1 ust. 2 pkt. (d) w związku z art. 1a ust. 2 dyrektywy **87/102/EWG** i służy do zdefiniowania pojęcia rocznej stopy oprocentowania kredytu (art. 1 ust. 2 pkt. (e) dyrektywy), która z kolei musi np. znajdować się w umowie kredytowej (art. 4 ust. 2 dyrektywy).

Art. 4 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim przewiduje, że umowa o kredyt konsumencki powinna zawierać m.in. informacje o całkowitym koszcie kredytu. Wykreślenie z ustawy definicji całkowitego kosztu kredytu prowadziło by zatem różnego interpretowania tego pojęcia przez kredytodawców, co z kolei mogłoby prowadzić do wprowadzania konsumentów w błąd, gdyż każdy kredytodawca mógłby pod pojęciem całkowitego kosztu kredytu umieszczać różne koszty. Taką zaś sytuację należałoby uznać za niezgodną z postanowieniami dyrektywy **87/102/EWG**.

V. Konkluzje

Przedstawiony komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji oraz ustawy o kredycie konsumenckim jest niezgodny z prawem Unii Europejskiej oraz z obowiązkiem dostosowawczym wynikającym z Układu Europejskiego w zakresie w jakim zakłada skreślenie całego art. 7 ustawy o kredycie konsumenckim. W pozostałym zakresie projekt nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Opracował: Zespół Prawa Europejskiego

Akceptował: Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Lech Czapla
Lech Czapla

Deskrytory Bazy REX: Unia Europejska, nieuczciwa konkurencja, kredyt konsumencki, system argentyński

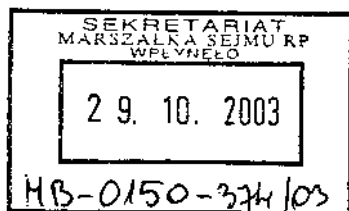

Warszawa, dnia 29 października 2003 r

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Komisja Europejska

EUR-027- 48/03

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Pan Marek Borowski

W związku ze skierowaniem przez Pana Marszałka, przesyłam opinię Komisji Europejskiej o projekcie ustawy o zmianie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji oraz ustawy o kredycie konsumenckim przyjętą na posiedzeniu w dniu 29 października 2003 r. w trybie art. 34 ust. 10 regulaminu Sejmu.

Przewodniczący Komisji

(Józef Oleksy)

Opinia nr 48
Komisji Europejskiej

przyjęta na posiedzeniu w dniu 29 października 2003 r.

w związku ze zgłoszonymi przez Biuro Studiów i Ekspertyz Kancelarii Sejmu w trybie art. 34. ust. 9 Regulaminu Sejmu wątpliwościami co do zgodności komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji oraz ustawy o kredycie konsumenckim z prawem Unii Europejskiej

Komisja Europejska na swoim posiedzeniu w dniu 29 października 2003 r. zapoznała się ze stanowiskiem przedstawiciela wnioskodawców oraz przygotowaną przez Biuro Studiów i Ekspertyz opinią w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji oraz ustawy o kredycie konsumenckim.

Projekt ustawy ma na celu uznanie za czyn nieuczciwej konkurencji i zakazanie (z wyjątkiem przypadków określonych w odrębnych przepisach) prowadzenia działalności gospodarczej polegającej na zarządzaniu mieniem gromadzonym w ramach grupy z udziałem konsumentów utworzonej w celu finansowania zakupu rzeczy ruchomych lub nieruchomości na rzecz uczestników grupy tzw. systemu argentyńskiego. Powiązane z tym projektowane zmiany w ustawie o kredycie konsumenckim zmierzają do usunięcia z katalogu umów uznawanych za kredyt konsumencki umowy zawieranej w tzw. systemie argentyńskim.

Prawo wspólnotowe nie zawiera przepisów, które w bezpośredni sposób regulowałyby przedmiot projektu ustawy. Niemniej jednak art. 153 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską mówi o ochronie interesów gospodarczych konsumentów. Również Układ Europejski w art. 69 wymienia ochronę konsumentów jako jedną z dziedzin objętych obowiązkiem dostosowawczym.

Wątpliwości budzi propozycja skreślenia art. 7 ustawy o kredycie konsumenckim. Z uwagi na fakt, że przepis ten dotyczy definicji całkowitego kosztu każdego kredytu, a nie tylko kredytu udzielanego w tzw. systemie argentyńskim, jego wykreślenie oznaczałoby wykreślenie z ustawy o kredycie konsumenckim kluczowego pojęcia jakim jest całkowity koszt kredytu. Sytuacja ta w konsekwencji powodowałaby niezgodność polskich przepisów z postanowieniami dyrektywy 87/102/EWG.

Komisja stwierdza, że jeżeli zostanie skreślony cały art. 7, przedstawiony projekt ustawy o zmianie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji oraz ustawy o kredycie konsumenckim będzie niezgodny z prawem Unii Europejskiej.